בזמן (א)שכ"ג נכנס להשתחות שלשה אוחזין בו אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד באבנים טובות וכיון ששמע הממונה קול רגליו של כ"ג שהוא יוצא הגביה לו את הפרוכת נכנס (א) (יוצא) והשתחוה ויצא נכנסו אחיו הכהנים השתחוו ויצאו: ב באו ועמדו על מעלות האולם עמדו הראשונים לדרום אחיהם הכהנים וחמשה כלים בידם הטני ביד אחד והכוז ביד אחד והמחתה ביד אחד והבזך ביד אחד וכף וכסויו ביד אחד (ב)וברכו את העם ברכה אחת אלא (א)שבמדינה אומרים אותה שלש ברכות ובמקדש ברכה אחת (ג)במקדש היו אומרים את השם ככתבו ובמדינה בכנויו במדינה (ד)הכהנים נושאים את ידיהם כנגד כתפיהם ובמקדש על גבי ראשיהן חוץ מכהן גדול שאין מגביה את ידיו למעלה מן הציץ ר' יהודה אומר אף כהן גדול מגביה את ידיו למעלה מן הציץ שנאמר 1 וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם: ג (ה)בזמן (ב)שכ"ג רוצה להקטיר היה עולה בכבש והסגן בימינו הגיע למחצית הכבש אחז הסגן (ב) בימינו והעלהו והושיט לו הראשון הראש והרגל וסמך עליהן וזרקן הושיט השני לראשון שתי הידים נותנן לכהן גדול וסמך עליהן וזרקן נשמט השני והלך לו (ו)וכך היו מושיטין לו שאר כל האברין והוא סומך עליהן וזורקן ובזמן שהוא רוצה הוא סומך ואחרים זורקין (ג)בא לו להקיף את המזבח (ז)מהיכן הוא מתחיל מקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית (ח)נתנו לו יין לנסך הסגן עומד על הקרן והסודרים בידו שני כהנים עומדין על שלחן החלבים (ג) ושתי חצוצרות בידם תקעו והריעו ותקעו באו ועמדו אצל בן ארזא אחד מימינו ואחד משמאלו (ט)שחה לנסך והניף הסגן בסודרים והקיש בן ארזא בצלצל ודברו הלוים בשיר הגיעו לפרק תקעו והשתחוו העם על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעה השתחויה זהו סדר התמיד לעבודת בית אלהינו יהי רצון שיבנה במהרה בימינו אמן: ד (י)השיר שהיו הלוים אומרים במקדש ביום הראשון היו אומרים 2 לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה בשני היו אומרים 3 גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו הר קדשו בשלישי היו אומרים 4 אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט ברביעי היו אומרים 5 אל נקמות ה' אל נקמות הופיע בחמישי היו אומרים 6 הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב בששי היו אומרים 7 ה' מלך גאות לבש לבש וגומר בשבת היו אומרים 8 מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד לבוא ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים:

הדרן עלך בזמן שכהן גדול וסליקא לה מסכת תמיד

שזוכה בו (ערבית יזכה שחרית)(ה) אלא לקטרת בלבד שמפייסים לה חדשים (א) עם ישנים בין הערבים כמו שהקדמנו. וכבר אמר בגמ' סוכה (דף נו.) משמר היוצא מקריב תמיד של שחר ומוספים ומשמר הנכנס מקריב תמיד של בין הערבים ובזיכין אלו ואלו חולקין בלחם הפנים כמו שבאר שם. ודע שבין הערבים אי אפשר גם כן בלי דישון מזבח הפנימי ובלי דישון מנורה כמו שזכרנו בבקר. ולפיכך יהיה סדור האמתי היוצא מכל מה שאמרנו ועל דעת חכמים כן והוא שאחר הרמת הדשן ממזבח החיצון והוא מזבח העולה מסדרין מערכה גדולה ואחר כן מערכה שניה ואחר כן מעלין שני גזרי עצים ונותנין אותם על מערכה גדולה ואחר כן מזמנים כבש התמיד ואחר כן פותחין שער הגדול כמו שזכרנו ובשעת פתיחתו שוחט התמיד ובאים שתי כהנים להיכל שאחד מהם מדשן מזבח הפנימי והשני מדשן המנורה תוך זמן ששוחטין התמיד ונוטל דמו במזרק ואינו זורק דמו על גבי מזבח עד שגמר דישון מזבח הפנימי ואז זורק דמו ואחר זריקת דמו מתעסק בהטבת חמש נרות המתעסק בו ומתעסקים האחרים בניתוח התמיד והבאת אבריו לכבש ומליחתם שם כמו שהקדמנו הכל בבת אחת אחר כך מתקבלין בלשכת הגזית וקורין כמו שהקדמנו ואחר כן מביא הקטרת להיכל ומקטיר ואחר כן מטיב שתי נרות הנשארים כמו שהקדמנו ואחר כן מעלין האברים לגבי מזבח ואחר כן הסלת ואחר כן החביתין ואחר כן יין לנסך ובשעת ניסוך היין מתחילים הלוים בשיר ומנגנים בכלים הנזכרים בערכין (דף י.) ותוקעין תשע תקיעות בהפסקות כפי הפסקות השיר כמו שיתבאר עכשיו וכשיוצא המקטיר מן ההיכל עומד על מעלות האולם עם הכהנים האחרים כמו שיתבאר עד שיגמר העלות האברים למזבח אח"כ מברכין העם ברכת כהנים כמו שיתבאר ושמור הסדר הזה שהוא יוצא מתוך כל מה שנאמר בענין זה במשנה ובהתלמוד:

הדרן עלך החלו עולים

בזמן. אבנים טובות. ר"ל אבני אפוד. והשתחויה זו לא תהא אלא בהיכל בלי ספק: **[ב] באו ועמדו.** רומז אל הכהנים שקראו בלשכת הגזית ואח"כ עשו מן העבודות מה שעשו אחר כך החלו עולים במעלות האולם. והראשונים הם חמשה כהנים שזכר אותם ואחר שגמרו עבודתם תחלה ועמדו על מעלות קודם שיגיעו שאר אחיהם העוסקים בהעלאת אברי התמיד כמו שנתבאר בסדר שזכרנו. ופרשנו הענין שנשאר מן ההלכה הזאת בשביעי מסוטה(י) ושם פירשנו אותו פירוש גמור תדרשנו משם: **[ג]** הקפה זו אינה מיוחדת לכהן גדול אלא כל המקיף המזבח כך הוא מקיף כמו שבארנו בחמישי מזבחים. וכבר נתבאר בששי משקלים [מ"ד] שהיו במערבו של כבש שתי שלחנות אחד של כסף נותנין עליו כלי שרת ואחד של שיש נותנין עליו האברים והוא שלחן החלבים הנזכר כאן. ובחמישי משקלים [מ"א] אמרנו בן ארזא מקיש הצלצל. וכבר בארנו בחמישי(י) ממנחות(ט) שהסמיכה לא תהא אלא על החיים וסמיכה זו היא על האברים ולפיכך היא כמו שאמרנו שם משום כבודו של כהן גדול כדי שתהא לו היכרא: **וסודרין.** הם דגלים: **[ד]** כבר נתבאר בגמרא ר"ה (דף לא.) הטעם למה ייחדו אלו המזמורים לאלו הימים ואמרו ביום ראשון לה' הארץ ומלואה לפי שהוא תחלת מעשה בראשית ובשני שבו נחלקו המים והיו השמים תחתיהם אומר גדול ה' ובשלישי שבו נראית הארץ שעליה יהיה הדין והדיינין אומר אלהים נצב בעדת אל ברביעי שבו נבראו השמש והירח אומר אל נקמות ה' שהוא נוקם מן התועים אחר עבודתם בחמישי שבו נבראו מיני בעלי חיים ויש בזה פלאים מפני החלוק שבמיניהם ותנועתם מעצמם ופלאים אחרים שיש בבעלי חיים אומר הרנינו לאלהים עוזנו לפי שבשעה שרואין אותם משבחים הבורא ומגדלים אותו בששי שבו נשלם מעשה בראשית ונברא האדם גם כן שמבין גדולת הבורא יתעלה אומר ה' מלך גאות לבש:

הדרן עלך בזמן שכהן גדול וסליקא לה מסכת תמיד

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ה מהלכות כלי המקדש הל' יא:
ב ב מיי' פ"ו מהלכות תמידין ומוספין הל' ד ה [ופי"ד מהל' תפלה הל' ג והל' ט טוש"ע או"ח סי' קכח סעי' יג]:
ג ג מיי' פי"ד מהלכות תפלה הלכה י:
ד ד מיי' שם הלכה ט [טוש"ע א"ח סי' קכח סעי' יב]:
ה ה מיי פ"ה מהלכות כלי המקדש הלי"ג:
ו ו מיי' שם הלכה יד:
ז ז מיי' פ"ז מהלכות מעה"ק הלכה יב:
ח ח מיי' פ"ו מהלכות תמידין ומוספין הל"ו:
ט ט מיי' שם הל' ז:
י י מיי' שם הלכה ט:

שיטה מקובצת

א] נכנס והשתחוה תיבת יוצא ל"ש: ב] הסגן הכהן גדול בימינו והעלהו הושיטו לו: ג] ושתי חצוצרות. עי' תוס' ערכין (דף י ע"ב):
נשלם מס' תמיד בילא"ו
ואין תלמוד קבוע בה רק בפרק ראשון שני ורביעי אבל שלישי וחמישי וששי לא נקבע עליהם תלמוד גם המפרש אינו אלא מקבץ מפי' רש"י דביומא ומשאר דוכתי ובפרק ששי וחמישי נדפס פי' הרמב"ם ז"ל במקום אותו המפרש. מס' מדות אין בה לא תלמוד ולא הגהות על פי' הרמב"ם ז"ל ולא על פי' ה"ר שמעיה ז"ל שנדפסו עליה גם בשאר מסכתות שבתלמוד לא מלאתי עליהן הגהות רק מועטות וע"כ לא חששתי להעתיקם אבל במס' נדרי' ונזיר ראיתי הגהות ופירושים עליהן ולזכות את הרבים נתתי אל לבי להעתיקם בס"ד:

פי' הרא"ש

והמנורה ניתנין במקום אחד הולך מדשן את המנורה להניח שם את הכוז ובשביל הטבת ב' נרות הניח גם מדשן את המזבח את הטנא כדי שיוציאם ביחד: והשתחוה ויצא. לפי שנגמר עם העבודה היה משתחוה כעבד שמשמש את רבו ונוטל רשות ויוצא: מדשן את המזרחי. מסיר הפתילה והשמן ומקנח את המנורה ונותן לתוכו פתילה חדשה ושמן: ומניח את המערבי דולק. כדכתיב להעלות נר תמיד זהו נר מערבי שנותן בה השמן כמדת חברותיה והיתה דולקת עד הערב והיה מדליק ממנה לשאר נרות ועדות היא שהשכינה שורה בישראל ואף על גב דאמר בסדר המערכה דאביי [יומא לג.] הטבת ה' נרות קודם לקטרת אלמא דחשיב ב' נרות כאחד קרא איסא לא סמיך ואביי סידר סדר המערכה כשאין ישראל ראוים לעשות להם נס כמו אחר שמת שמעון הצדיק ע"ה: מצאו שכבה. בזמן שאין הנס: מדשנו. כמו האחר ומדליקו בערב ממזבח העולה ומדליק ממנו שאר הנרות ובפרק טרף בקלפי [דף מה.] מפרש טעמו למה מדליק ממזבח העולה: נטל את הכוז ממעלה שניה. שהניחו שם כשהטיב הנרות כדתנן לעיל וא"ת הרי כבר נטלו כשמדשן שתי הנרות והרי הוא בידו ומחמת קושיא זו מפ' ומדליקו ממזבח העולה מיד בבוקר ומניח את הכוז על המעלה בשעה שהולך להביא האש מעל המזבח אבל משמע בכל דוכתא שלא היה נר המערבי דולק ביום אלא בשעת הנס: ורידדן בשולי המחתה. היה מפזרן על המזבח כדי להשליך הקטרת עליהן כשהוא דק ולא עב כדי שיהיה שורף מהר ולמעט העשן. וירקעו מתורגם ורדידו: והשתחוה ויצא. כי עתה גמר עבודתו: נותנו לאוהבו. כשיספוך אותו: לתוך חפניו. וא"ל מדהזכיר חפניו על המתפזר מכלל דהשאר לא היה בחפניו זה א"א דאם ההתפזר לבד היה נותן לתוך חפניו האיך ישא הבזך: ומלמדין אותו. לפי שלא הקטיר מימיו היו צריכין ללמדו שלא יתפזרו הקטרת מעל הגחלים שלפניו כי יעלה תמרתו וכשיושיט חפניו על הגחלים לפזר חוצה לא יכוה אלא מתחיל ברחוק ממנו ומושך ידו אליו והיינו דקאמר מתחיל מרדד ויוצא כלומר התחיל מרדד ומפזר לצד פניו כלפי המערב ויוצא מוליא ידיו: עד שהממונה אומר לו הקטר. כי הממונה היה מזהיר את כולם לפרש בשעת הקטרה ואז אומר למקטיר הקטר: פרשו העם. מבין האולם ולמזבח וכו' יליף לה מקרא (כ) דלריך לפרוש:

הדרן עלך פרק החלו עולים

נבנס להשתחוות. אחר הקטרה נכנס להיכל להשתחוות ואין זה ביאה ריקנית דהשתחוואה עבודה היא: שלשה אוחזין בו. לכבודו של כה"ג כשר שסומכין בו עבדיו בכניסתו להיכל המלך: ואחד באבנים טובים. שבחשן: הגביה לו את הפרוכת. התלוי לפני פתח ההיכל לצניעות וכן היה לפני שער האולם: באו ועמדו על מעלות האולם. שהמקטיר הזוכה במחתה מאותו שקיבל הכף: עמדו ראשונים. שדשנו מזבח פנימי והמנורה: לדרום. של השלשה לפי שבצפון חשוב הוא לקדשי קדשים לכך מקטירי הקטרת היו עומדין לצד לפון: וברכו את העם ברכה אחת. נשאו כפיהם לברך את ישראל יברכך וגו' יברכך יאר ישא היו אומרים ביחד בלי הפסק בנתיים שאין עונין אמן במקדש לכך לא היו מפסיקין ביניהם. וא"ת והרי עונה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וי"ל כיון דברכת כהנים אינה כ"א לברך את ישראל לא היו עונים בשכמל"ו ואע"פ שביום הכפורים היו עונין זהו משום חשיבות היום שהוא יום סליחה ומחילה וכפרה: שבמדינה אומר ג' ברכות. מפסיק ביניהם באמן: את השם ככתבו. יו"ד ה"א וי"ו ה"א ובפרק אלו נאמרים [דף לח.] מפיק ליה מקרא: בכנויו. באל"ף דל"ת: ובמקדש ע"ג ראשיהן. לפי שמזכירין שם המפורש ושכינה שורה למעלה (ל) שקשה להגביה אצבעותיהם: למעלה מציץ. שכתוב בו קדש לה' ולא יתכן שיהיו ידיו למעלה: וישא אהרן את ידיו אל העם. משמע שנשאום למעלה מראשם: בזמן שכה"ג רוצה להקריב. כי כה"ג א"ל פיים כי הוא מקריב בראש איזה קרבן שרוצה: אוחז הסגן בימינו והעלהו. שכבר נתייגע בעליית חצי הכבש: וסמך עליהן וזרקן. מפ' במנחות [דף סב:] דהך סמיכה לאו סמיכה גמורה היא דאין סמיכה בצבור אלא ב' סמיכות ועוד דאין סמיכה בשחוטין. ואין סמיכה זו אלא להראות שעבודת כה"ג חשובה לכך סומך על האברים וזורקן על המערכה: הושיט השני להראשון. וזהו דרך כבוד כהן גדול שיקבל כל האברים מיד אחד: בא לו להקיף את המזבח. לצורך ניסוך כי אחר הקטרת האברים היה ניסוך היין. והכבש היה בדרום וכשעלה בכבש ופנה לימינו ולשמאלו ומתחיל להקיף פוגע בקרן דרומית מזרחית תחלה ומקיף לימינו עד שהוא מגיע לקרן מערבית: נתנו לו יין לנסך. שכם היו השיתין שהנסכים יורדים בו לתוכו כדאיתא בפרק קדשי קדשים [דף נא:] שהוסיפו על המזבח ד' אמות מהמערכה וד' אמות מן הדרום כדי להכשיר השיתין למזבח ואע"ג דתנן בזבחים [דף סג.] כל העולים למזבח עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין אל דרך שמאל חוץ מהעולים לג' דברים אלו שעולין ופונין דרך שמאל וחוזרין על העקב ניסוך היין והמים [ועולת העוף] דהיינו כהן שזוכה בניסוך היין (אותו) הוא עולה עם היין במערבו של כבש ופונה לשמאלו לקרן דרומית מערבית שאם היה פונה לימינו להקיף את המזבח היה היין מתעפש בעשן המערכה ויין מעושן פסול לנסכים [ועולת העוף נמי שמא תמות בעשן]. אבל כה"ג שעולה להקטיר אם רצה גם לנסך מקיף דרך ימין וכהן שזוכה בניסוך היין ופנה לשמאל ופגע בכהן גדול נותן לו יין לנסך: הסגן עומד על קרן. שהיא אמה על אמה: על שולחן החלבים. שהוא גבוה וכשראו הכהנים שהסגן עומד על הקרן והסודר בידו. הלכו כהנים ועמדו על שולחן החלבים ותקעו והריעו ותקעו כדי שיתקעו הלוים בשיר: באו ב' כהנים ועמדו אצל בן ארזא. הוא היה הממונה על השיר כדאיתא בשקלים [פ"ה מ"א] ואחריו נקראו כולם: שחה לנסך. לשפשף היין לספלים מיד הניף הסגן שיתחילו הלוים בשיר: הגיע לפרק. שיש פרשה שהוא סוף המלילה וג' פרקים היה בשיר שהן מפסיקין כו' ועל כל פרק ופרק תקיעה ותרועה ותקיעה והיינו דתנן בפ' בתרא דסוכה [דף נג:] אין פוחתין מעשרים ואחד תקיעות במקדש ג' לפתיחת שערים ותשע לתמיד של שחר וכו' והיינו ג' תקיעות תקיעה ותרועה ותקיעה על כל פרק ופרק: ביום ראשון היו אומרים לה' הארץ ומלואה. מפ' בר"ה בפ' י"ט [דף לא.] על שם שקנה עולמו ולוה ושליט בעולמו: בשני גדול ה' ומהולל מאד. על שם שחלק מעשיו ומלך עליהם ונתעלה וישב על כסא כבודו: בשלישי היו אומרים אלהים נצב בעדת אל. על שם שגלה תבל בחכמתו והכין הכל לעבודתו: ברביעי אל נקמות ה'. ע"ש חמה ולבנה ועתיד להפרע [מעובדיהן]: בחמישי היו אומרים הרנינו לאלהים עוזנו. ע"ש שברא עופות ודגים לשבח שמו כנף רננים נעלסה (מ): בששי היו אומרים ה' מלך גאות לבש. ע"ש שנגמר מלאכתו ומלך עליהם: בז' מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד לבא ליום שכלו שבת ומנוחה לחיי העולמים: הדרן עלך בזמן שכהן גדול וסליקא מסכת תמיד בס"ד ב"י לא"ו

מסורת הש"ס

(א) [סוטה לח:], (ב) מנחות צד., (ג) זבחים סד., (ד) [כל המשנה ופירושה בר"ה לא.], (ה) [שחרית יזכה ערבית], (ו) [דף לז.], (ז) [נ"ל בתשעה], (ח) [דף לד.], (ט) נ"ל אינו מתחבר ע"י חוטי פשתן עם העורות כ"א בחוטי משי או קנבוס אבל החוטי פשתן עם הצמר וכו', (י) נ"ל דמשמע בתפירת המנעל עצמו מיירי, (כ) [ויקרא יז וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש], (ל) [נ"ל שנ"ל מקשרי אצבעותיהם מגביהים ידיהם למעלה מראשיהם], (מ) [איוב ל"ט י"ג ות"י גדפא דתרנגול ברא דמשבחא ומקלסא].

תורה אור השלם

1. וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים: ויקרא ט כב
2. תהלים כד א
3. תהלים מח ב
4. תהלים פב א
5. תהלים צד א
6. תהלים פא ב
7. תהלים צג א
8. תהלים צב א

הגהות הב"ח

(א) ד"ה (בעמוד הקודם) ומה שאמר וכו' שמפייסין לה חדשים בין הערבים כצ"ל ותיבות עם ישנים נמחק:

פי' הראב"ד

בשור ובחמור יחדיו וא"צ שיהו צמודין יחדיו [אלא] שביחד ינהגו העגלה או ימשכו המחרישה אבל לגבי שעטנז צריך שיהיה ממש חיבור יחד דכתיב ובגד כלאים שעטנז דמשמע שהבגד עצמו הוא כלאים ע"י צמר ופשתים וגם אונקלוס לא תרגם לענין חרישה מחובר כחדא כמו שתרגם לגבי לבישה. וכיון שאין לנו כ"כ ראיה לענין (עבירה) [לאו] דכלאים כשהעור או צמר גמלים וארנבת מפסיק בין צמר לפשתים מכלאים דחרישה לפיכך צריכין אנו ראיה אחרת אם יש לאסור בכה"ג ושמעתי שר' יב"א הלוי ז"ל הביא ראיה בתשובתו מההיא דפרק בתרא דמסכת כלאים דתנן לא יקשור פרט של צמר בשל פשתים לחגור במתניו אע"פ שהרצועה באמצע אלמא משמע אע"ג דרצועה באמצע בין פשתן לצמר אעפ"כ אסור פי' לשון פרט פי' בערוך שהוא מעבותות של צמר ופשתן ויש שפי' שהיא (גם) חגורה של צמר וחגורה של פשתן והיינו הך. ולשון הי"מ נראה שהוא מלשון דבר המצייר כדאמר פ' אין דורשין יצא עמו תלמידים לבושי סריקין של זהב ופרט קורא אותן בלשון משנתינו מפני שהרוב מציירין כעין פירט' נינהו והכל א' ושמעתי שיש דוחקים לומר דההיא מתניתן לא יקשור פרט יחידאה היא משום דר' חנינא בן גמליאל קתני לה בתו' דכלאים ולאו מילתא היא דהשתא מיהא סתם לן תנא כוותיה ועדיין יש דוחקין לדחות בקש ולומר דההיא לא יקשור פרט כו' אינו ענין לכסות עורות בבגדים צמר שהרי כיסוי העורות אינו מתחבר (ט) ע"י חוטי פשתן עם הצמר עצמו אינו מתחבר בשום מקום בעורה אבל פרט צמר ופרט פשתן אם אינו מתחבר ביחד באמצע מחמת הרצועה מ"מ לבסוף כשיחגור את עצמו יש לו לקשור פרט צמר ופשתים מלפניו ביחד וגם זה דיחוי מעיקרא שהרי כיון שקושר לפניו קשר גמור פשיטא ודאי שהוא אסור ומאי רבותא הוא בזה שהרצועה מפסקת מאחוריו (שהרי) דהיכי אשכחן בכלאים שצריך מכל צדדין יהיו מחובר יחד פשתן עם הצמר דכיון שמצד אחד הוא מחובר כגון מלפניו מעתה בכל ענין שיעלה עליו הוא אסור מידי דהוה אכסוי דכלאים שהיא אסור בהעלאה בעלמא כגון שמכסה עצמו בלילה אע"פ שאינו מחובר באדם כלל וה"נ הכי ברצועה מפסקת האיך יפקע ממנו איסור כלאים אם הוא זה שקשר מלפניו חשוב קשר אלא ע"כ משמע שקשור ומלפנים לא היה עושה קשר קיים אלא כעין לולאות כפי מה שהיו אז נוהגים. ובירושלמי בשלהי מסכת כלאים מתיר פיסקי דעמיד על של כיתן משום דשניץ גרמיה והוא נחית ליה וי"ל שע"י שינוץ אין זה קשר חשוב לענין כלאים והכי [נמי] א"ל שבעמור שלהם היו עושין חבור מעט שאינו חיבור חשיב לענין כלאים ולדברי הריב"א הלוי ז"ל יש להם להביא ראי' אחרת לענין כסוי העורות שאסור דהתם בירושלמי מסיק דר' זירא הוה מפקיד לר' אבא בר זבינא דיאמר לאומן דלא יחוט לי' מסאני' בכיתן אלא ברצועה והרי לך אפי' אם תפרש בההיא רצועה היינו אותה הרצועה שקושרין בה המנעלים אעפ"כ (גדול) [יש] להביא ראיה לעובדא דילן דאסור שהרי ע"כ משמע כשהיו רגילין להשים בתוך המנעלין שלהם צמר ועתה כשיתפור מבחוץ בחוט של פשתן הרי היא לך חיבור (הכל אע"פ) [כלאים ע"י ד"א שהרי עור המנעל] מפסיק בין חוט לצמר וזה דוחק לומר דהתם במאי עסקינן שהצמר בתוך המנעל יוצא לחוץ למנעל (י) דמשמע חוט עצמה מיירי דהיינו ממש כמו עובדא דידן לענין כיסוי העורות עוד נוכל להביא ראיה אחרת לדברי ריב"א הלוי ז"ל דהתם בתוספתא דכלאים קתני הכי צמר הגמלים והרחילים בד"א בזמן שהביא פשתן וטרף עמהן וטרפן זה בזה אבל העושה חלוק שכולו צמר גמלים או כולו ארנבים וארג חוט אחד של צמר בצד זה וחוט אחר של פשתן בצד זה אסור ואותם הרוצים להתיר לכסות העורות מפרשי סיפא דהך בבא דה"ק וארג חוט אחד של צמר בצד זה וחוט אחד של פשתן כלומר שארג חוט אחד של צמר ושל פשתן שניהם בצד אחד ביחד אסור אבל אם היה חוט אחד פשתן בצד זה וחוט של צמר בצד זה היה מותר מאחר שצמר גמלים או צמר ארנבת מפסיק בנתיים אבל תחילת אותו התוספתא דגרסי בהו הכי באותו לשון שכתבתי לעיל טעם דקתני ברישא צמר הגמלים והרחילים בד"א כו' דאהיכי קאי בד"א הלא ברישא לא אשמעינן אכתי לא איסור ולא היתר ומדרישא טעם סיפא נמי טעם דקתני וארג בו חוט אחד של צמר וחוט אחד של פשתן אסור ועל איזה צד קאי האי תנא דקתני בצד זה למזרח או למערב או לצפון או לדרום אלא